НАРОДНИ БРОЈ 32.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Приповедно“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 123. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 14. АВГУСТА 1898. ГОДИНА XXXIII.

Памфлет.

Ових дана обогатила се наша политичка књижевност једним памфлетом особите врсте. Тај памфлет наперен је против кнежевскога црногорскога дома, а нарочито против патриотскога кнеза Николе.

Прочитати овај памфлет од почетка па до краја није могуће, а да поштен човек не поцрвени од гњева, на помисао, да је овоме делу меценат нико други него раскраљ Милан, који, пошто је све што је било моле добро у Србији расклиматао и уништио, покушава сада да расклимата и уништи у Црној Гори.

Овим памфлетом мислило се да се сав онај престиж и углед што га српски кнез Никола ужива не само у Српству него и у целоме Словенству, сниви и изравна бар на блиску висину Миланова непатриотскога делања. Али тиме се није ништа успело. Једино што се овим делом успело то је, да нам прикаже, како се у садашњој ери „реда и законитости“ у Србији потпомажу овакове струје, које све и сва раде само да се убије и тај један једини углед што га српски народ има у кнезу Николи.

Али когод прати прилике у Србији и Црној Гори, когод посматра делања бив. краља српскога и кнеза Николе, томе овакови памфлети, као што је овај, неће ни мало пољуљати оно дужно поштовање према црногорскоме кнезу, који је у низу своје владавине знао и успео створити углед својој маленој кнежевини, тако, да данас цела Јевропа гледа на Црну Гору сасвим другачијим очима, него ли што је то пре десет-двадесет година гледала. Некадања малена кнежевина, чију витешку храброст и дурашност непријатељи упоређиваху са разбојништвом, данас не само да изазива дивљење и поштовање, него баш из те незнатне кнежевине, из тога маленог дома Петровићевог улазе кнежеве ћерке у царске куће. Српска крв сродјава се са кућама најсилнијих владалаца, а временом једна од тих српских кћегињица понеће и краљевску круну једне велике јевропске државе.

И за све ово чему сви има захвалити, ако не мудром и патриотскоме држању витешкога кнеза, кога би хтео овај памфлет да укаља погрдама најниже врсте.

Ми смо уверени, да ово кукавичко дело, које је писано у Београду, штампано у Осеку, а растура се чак из Лајпцига и Шенбруна, неће постићи никаквога успеха међу онима, којима је оно намењено.

Они, који су овај памфлет помогли да угледа света, ваљало би да знају из искуства бар толико, да се нико још није опрао тиме, што је другога каљао, па да се ни они неће опрати од својих грехова, ма колико каљали другога.

На ову ћемо се ствар вратити опширније, чим нам из Београда стигну потребна документа. А за сада толико.

Нови Сад 13. августа.

Јубиларно славље кога наша монархија ове године прославља, забележиће у својим успоменама, поред чешко-немачкога питања, које и дан данас као зла коб виси над аустро угарским дуализмом, још и руско-пољско питање. Бесправни положај у који су запали галички Малоруси у Галичнику услед притиска пољске хегемоније, изазвао је ове прве да поднесу цару споменицу, у коме су изложили све тегобе, а што је најзначајније, у коме су доказали, како се пред престолом увек намерно прикривало право стање ствари у овој покрајини.

У самој споменици спомињу Малоруси колико су обвезани аустријским царевима па напомињу декрете царице Марије Терезије од 5. авг. 1774 г. и 2. авг. 1776, као и инструкције Јосифа II. од 12. окт. 1782, по којима се Малорусима признаје потпуна равноправност с Пољацима, што је потврдио и Леополд II. 1790 г. За овим меморандум спомиње владавину Франца Јосифа, која је објавила конституцију и равноправност свију народа, који улазе у склоп царевине. Али на жалост, том „равноправношћу“ не користе се у самој ствари Малоруси. Они су на извештачени начин раздељени и тада, када је један део њих — угарски Руси — намењен пропасти други део — галички Руси — предати су Пољацима и у самој ствари налазе се у потпуној потчињености. То чини те Малоруси остају у своме развитку иза других, па чак постоји и опасност, да ће и њихове пређашње милости, што су их добили од садашњег цара и његових предака, у црквеној народној социјалној, економској и културној страни, бити значајно ограничене а по времену и са свим одузете. — У самоме меморандуму, који је свестрано обрађен показује се и на потпуну материјалну поништеност галичких Малоруса, а тако исто незбринутост унијатскога свештенства, које трпи много од патроната.

Говорећи о школама тамо се вели, како противу јасних законских одредаба приморавају школску младеж, да у народним школама уче пољски језик на штету матерњега. У целом источном Галичнику званичан је језик само пољски. Да би се овим злоупотребама и хегемонији стало на пут, у меморандуму се моли да се уведе народна автономија, да се Галичани поделе на два дела, пољске и руске, те да се на такав начин удесе добри односи између Галичких Пољака и Руса.

У меморандуму осим ових тачака налазе се још шест. 1) да се олакша судбина сељацима, који су притиснути дацијама, а пате се због немаштине земље. 2) уништење патроната и побољшање материјалне стране живота унијатскога свећенства. 3) подела местнога школског савета на двоје: руски и пољски; уређење већег броја руских средњих школа; увећање броја руских катедра у лавовскоме универзитету, проширење права руског језика у судским и административним уређењима. 4) Реформе изборне, које ће руски народ изједначити са осталим аустријским народима. 5) Потпуна амнестија руских сељака што су осуђени за политичке кривице, и 6) справедљива и непристрасна администрација која не би правила разлике између Руса и Пољака, богатих и сиротих.“

Друга седница учитељског збора новосадског школског округа.

Према закључку прве седнице овога збора, одржана је ова друга седница у Ст. Футогу. Било је то прекјуче 12. (24.) о. м. Већ около 8 сахата изјутра искупили се беху учитељи и учитељице у зборно место где су их учитељи мештани, као домаћини лепо примили, те према потреби и на станове их отпратили и сместили. Около 8½ часова стигао је и замен. референт г. Јорговић. Тачно у 9 звонило је у цркву, где је одато Богу божије, те уједно и прва тачка дневнога реда свршена. У 10 часова били су учитељи у школи, те је председник г. Коста Шијачки могао да отвори зборну седницу и да поднесе извештај о раду одбора од пролетос до сад. Из истога се дознало да су одржане три одборске седнице, којих се рад простирао ван нужне администрације и на то, да проучи поднете писмене саставе те да би могао о њима збору овоме реферисати. Сад је прочитан именик и констатовало се да није присутно 9 учитеља. Извинио се кисачки Мутибарић, јер општина нема да му изда путни трошак, а сам не може да га сноси. Осталих 8 као да их се ништа и не тиче овај збор; не нађоше за вредно ни једном речи своје отсуство да оправдају.

Сад је читан извештај одборски о практичној радњи Жарка Алексића (Ст. Футог), а по томе је одмах и сам Ж. Алексић — не предавао деци — већ читао свој рукопис: »О првим основним појмовима простих разломака у IV. раз. осн. школе«. За тим је читан извештај одборски о распри Ђоке Михајловића (Нови Сад), а одма је и Ђ. Михајловић сам читао свој рукопис: »О читању у опште с погледом нарочито на читање у I. раз. осн. школе.« — Није место овде да пишем критику на горње теме, које су дотични израдили, нити је место да износим оно о њима, што је пало у затвореној седници, али кратко ћу ипак рећи оно, што држим да се може без замерке казати. Ж. Алексић је млад и вредан учитељ, очекивати је да ће другом приликом боље нас задовољити. Међу-тим распра Ђ. Михајловића поздрављена је најлепше ода свуд. Види се очито, да је расправљани предмет дубоко проштудиран, те на основу стеченог искуства изврсно написан, право рећи мајсторски. Ова ће расправа бити и штампана, те ће се њоме многи и многи наставник моћи корисно послужити.

После овога се у неколико повела распра о томе, да ли да се одборски извештаји о поднесеним писменим радњама и у будуће читају у јавној седници, или да то буде у затвореној, као и саме критике. Пошто су ти извештаји у неколико као и критика, закључено је у будуће их читати при затвореној седници.

За идуће зборно место одређена је Ст. Па-

ПОДЛИСТАК

ДВЕ РУМЕНЕ ЈАБУКЕ.

Причаћу вам догађај о двема руменим јабукама и једној бледог смежураног лица старој жени.

Те две јабуке родиле су тамо у маленој башти старе Петровићке, а она је опет живела у оном селу, где је била мога деде курија. Била је то сирота надничарка. Са дела руку својих заслуживала је хлеб свој. Тужно је пунила своју малу собицу са јелом, на које је ваљда по неки пут и суза канула, када се сетила свога покојнога мужа, свога жалосног удовства. Од ње не беше вредније жене у целом селу. Рибати, кречити није знала тако ни једна; звали су је и овамо онамо по господским кућама за то, јер се није погађала о надницу, као што је то чинила Павловићка. Задовољавала се с оним, што је добила, па ако је баш и мало јела пало у вече у котарицу, пољубивши руку лепо се захвалила на њему. Али се онда тек радовала истински кад би јој мати дала какву малу похабану одећу моје сестрице. То ће бити добро за Божану, Милу Божану.

Божана јој је била сва радост, сва утеха. Божана је мала унука, која је живела са оцем на пустари. Јер Божанин отац беше пастир, високоблагородног господара Исака Штајна пастир.

Сваке године по једаред доводио ју је отац мајци, а сваке године по једаред одходила је стара Петровићка њима са кума-Јовом.

И овога је лета желела отићи своме сину и својој унуци. Сврати кума Јови, да је однесе на својим двоколицама, које је Јова имао на расположењу. Али у зао час је отишла. Баш је имао неку болест, грозницу шта ли, три дана га је мазала бабица са псећом машћу, зачињеном са боквичним листом; али је од бола и даље стењао. Није могао ићи.

Пешке опет није могла прећи тај пут, и младе ноге требају добра три четврти дана, док тамо стигну, а тек старој жени, која носи терет од седамдесет година на раменима. Не остаје јој ништа друго, мора ићи на жељезници.

Никад још није путовала на тој ђаволској машини, запита дакле Јову на послетку, како и одакле треба путовати на том гвозденом путу, јер је Јова већ путовао на њему. И ужасно се поплашила од тога, шта јој је Јова казао.

— Ђаво ти је тај ајзлибан. Часом тек а он је на смиљевској станици, мало се одува, звижне јако, тиме кине једаред-дваред па у свет! Па тек неће ни да сачека, да се честито попне на њега, журно треба ускочити у купеју; па ако је неко закаснио и баш у то време стигао на штацију, може се одерати вичући, али никоме за љубав тај стати неће. За то ће и добро бити, ако за рана изиђете, може бити да ће влак већ у шест сахата доћи у Смиљево. Поздрав'те Гавру и сав народ!

Петровићка је саслушала савет. Још у вече је узабрала са дрвета две румене јабуке добро ће бити за Божану, друго шта и тако нема понети. Спавала је доста опрезно, јер се бојала да не окасни воз. Целу драгу ноћ је сањала о ајзлибану, које дремајући, које будна.

У пет сахата је већ чекала на станици. Села је украј у један угао, извадила преда се из котарице две румене јабуке, брисала их је и трла кецељом. Од тога су тако сјајне постале, као Божанини образи, баш као Божанина два румена образа.

— Чедо моје, како ће им се обрадовати! — шапутала је у себи и даље брисала јабуке кецељом. Јер шта би друго и чинила На благајну се још не може ићи. Још је зелена завеса на њој. А када су почели долазити путници, остави јабуке у котарицу и гледаше многи свет.

Госпођица касирка скине завесу: могле су се карте вадити. Сваки се тамо гурао, она се повукла у страну, задигла плаво обојену горњу сукњу, по томе висећу доњу и из џепа поркетске сукње лагано, опрезно извуче омањи новчаник. Онда повади новце, изброја: беше седамдесет новчића, ни више, ни мање. Онда и она отиде прозору, у који пар госпођица касирка поново навуче завесу.

Бојажљиво закуца на окно, јер то ће бити сад већ милост, ако добије карту, кад су једном већ затворили болту. На лупњаву госпођица је ипак отворила покретљиво окно.

— Добар дан госпођице душо, немојте се срдити, што сам тек сад дошла да замолим једну билету за станицу на пустари, ако сте ради знати ишла бих своме сину.

Госпођица извади карту, метне је на прозорчић и чекаше новце. Али стара Петровићка хтеде знати, пошто је.

— Па пошто је ова билета госпођице душо?

— Осамдесет новчића мајко.

— Осамдесет новчића! ужасну се стара Петровићка ој чедо моје ала скупо држите. Доста би било за ово мало парченце, артије и седамдесет. Па и то је много

Госпођица се само смешкала врло лепо се умела смешкати, стару Петровићку тако посматрајући

— Но, оћете ли дати, или нећете? за седамдесет?

— За ово се не може погађати мајко, овоме је утврђена цена.

— Онда баш лепо можете дати душо. Знам ја већ смицалицу те утврђене цене!

Ето, и Бредер Чивутин, нови дућанџија ако га познајете, који је над вратима исписао »утврђена цена« па опет се може с њиме погађати. Видите, и ову је мараму зацено на осамдесет новчића, а дао је за четрдесет. Но, па оћете ли и ви дати јефтиније госпођице душо.

— Неможе бити мајко; требали вам или не?

— Но па даћу вам за њу седамдесет два новчића, нека вам буде хасне на њој.

Госпођица затвори прозор, седе поред машине и удараше на њој; стара Петровићка жалостиво гледаше. На послетку и опет закуца на прозор.

— Госпођице, имајте душе не мучите ме, малу унуку желела бих видети, дајте ми ту билету за седамдесетпет новчића.

Али госпођица удараше само даље.

Суза кану из ока старе Петровићке, јер ипак је бездушност за таку маленкост искати осамдесет новчића, кад би знала госпођица, да она нема више од седамдесетпет новчића. А већ и влак ће одмах стићи.

Госпођице душо, дајте ми за седамдесетпет!

Али госпођица је и не гледаше.

ланка. Дан није утаначен, већ је то остављено одбору, да се у томе споразуме са остала два округа, те ако би могло између зборских дана сва три округа да буде по дан-два растојања, пошто се видела жеља, да би више учитеља хтело да походи зборове и других округа. — На збору у Ст. Паланци држаће практично предавање Аркадије Р. Павловић (Ст. Кер). Расправу ће држати Танасија Костић (Нови Сад). Даље ће још држати предавање из пчеларства Тоша Ракић (Ст. Паланка) Овом последњом тачком проширен је обим идуће зборске седнице, што је бесумње од велике користи, те и оправдано.

У затвореној седници ван критике на практ. предавање и расправу, претресено је заједно са орним и вољним г. референтом пуно важних предмета те донесено и корисних закључака како би овакови састанци све вишег и вишег полета добили, те школу и учитељство на могућу моралну висину уздигли.

Збор је трајао скоро до једног сата после подне. По томе се учитељи састали на заједничком ручку, где је пало пуно лепих здравица: г. референту, учитељству, свештенству поглавито чинодејствујућем на призивању св. духа, који су и на заједничком ручку били, председнику збора а овом приликом и нарочито гостољубивом домаћину Кости Шијачком-Тати, футушком грађанству и т. д. Пред вече су се неки оближњи учитељи разишли, а други су остали да буду у вече и на дилетаитској престави, коју је приредила српска омладина старофутошка у корист оснивања благајнице срп. учит. збора округа новосадског.

На крају да напоменем још једно само. Сакупљено учитељство није могло на ино, а да се не сети и једнога ускока свога. То је непартајичног госпођиначког учитеља Мите Пејића витеза од Бечеја. У одржаној конференцији одговорило му је на његове испаде са којима се толико размеће у јавности Иначе, учитељство старо-бечејског округа знаће се већ наћи према тици, која из једног у друго јато ускаче. Живи били па видели!

Један са збора.

Седница Школског Савета.

10. (22.) и 11. (23.) о. м. одржана је у Срем. Карловцима седница школског савета под председништвом патријарховим. Присутни су били чланови: др. Ника Максимовић, др. Михаило Полит, прота Јован Борота, Стеван Лазић и Теофило Димић. Осим ових заменик главн. референта Никола Ђ. Вукићевић и перовођа саборског одбора Милан Меанџић.

Предмета је било на 150, од којих су знатнији били: Кр. уг. минист. просвете захтева, да се у учитељским школама у Сомбору, ради бољег напретка у мађарском језику барем један предмет на мађарском језику предаје. Решено одговорити, да се тај захтев противи школској уредби од 1872. године и остаће се при досадањем.

Узет је на знање и поднеће се министарству извештај епарх. школ. одбора бачког у предмету напред непријављених посета од стране жупан. шк. надзорника у старобечејским школама.

Примљени су извештаји изасланика школског саветовања о испитима и учитељским школама сомборским и учињена нека нужна расположења ради бољег успеха.

Узети су на знање извештаји главн. школ. референта о испитима зрелости у учитељским школама у Пакрацу и Г. Карловцу.

Узети су на знање извештаји о вишим девојачким школама у Новоме Саду, Сомбору и Панчеву и за те школе је прописан једно образан наставни план.

Примљен је и предат гл. школ. рефер. на даљу употребу извештај привремено епарх. школ. референта темишварске дијецезе Ј. Поповића, који је од те дужности уједно разрешен и на своје место у Панчево повраћен. На место привремен. референта расписаће се стечај.

Утврђен је прорачун за препарандије и више девојачке школе за годину 1899. и поднеће се на одобрене саборском одбору.

Издати су декрети: Јовану Живојновићу за сталног професора у препарандији сомборској. Даље овим учитељима: Светозару Пирошком у Ст. Бечеју, Јованци Летићевој у Пирошу, Марији Јовановићевој у Модошу, Душану Грунчићу у В. Бечкереку, Милораду Борфошком у Беодри, Славку Радовићу у В. Кикинди, Душану Бешлићу у Падеју, Петру Милетићу у Мађ. Чанаду, Јелени Белеслијној у Тиса Хиђошу и Катици Максимовићевој забавићу у Новоме Саду.

Избор Ђорђа Терзина у Темишвару због неправилности уништен је и наређен нов.

М. Грбић катихета и професор горњокарловачке учитељске школе оболео је, те му се одобрава једногодишњи допуст, а поставиће се заменик.

Сомборске препарандија професор и катихета. Рада Бикар проглашен је за сталног.

Одобрено је суботичкој општини да може нов стечај расписати за школу на Келебији.

За решење призива црквн. општине сентомашке у погледу плате учитеља V и VI. разр. не достају сви потребни списи.

Бившим заменицима епарх. школског референта бачко-будимског досуђена је награда за службу.

Фонд „Св. Саве“ износио је крајем 1897. године 37.000 фор. За тај фонд утврђено је основно писмо. Тако исто одобрено је основно писмо за фондове виших девој. школа у Новом Саду и Панчеву.

Још је решено да се зготове правилници за полагање учитељског испита на препарандијама у Сомбору, тако исто утврђен је правилник за препарандије у Пакрацу и Г. Карловцу.

Наше прилике.

Госпић, августа.

Већ је пуна година дана прошла, од како су избори за наш црквени сабор били, па опет неће бити касно писати о тим догађајима, јер су они пошљедице првих, а садање су прилике исто у раду с њима.

Једно прије свега: наше су српске и православне ствари врло жалосне. Да докажемо то, навешћемо гола факта.

Наша народна побједа над мађарским клерикалцима заслуга је неколицине људи; она је расвјетлила тужно наше стање с једне стране од стране власти, а с друге наше рођене погријешке. Ово задње оставимо сами себи, признајмо их и чувајмо се од њих!

Али прво нас боли! Власт, управа, влада — гдје лежи наша неман не знамо, али осјећамо удрце неправице од чиновника а на челу им стоји велики жупан Будисављевић. Ко њега при томе упућује, не знамо, али он ради најслободније увијек онда, кад се дере српска кожа.

За изборе рекох, да су нам то разсвјетлили, па почујте о самим изборима и о ономе, што су нам они расвијетлили.

У изборној борби за народну ствар налазила су се и три учитеља: г. г. Наранџић, Обрадовић и Станић. Па шта је била пошљедица тога судјеловања? Они су на најгаднији начин поразбацани из својих тадањих штација. Г. Обрадовић имао је у Дивоселу свој посед, отац од много дјеце, могао је са учитељском платом састављати крај с крајем године. Ради оваке осуде, морао је напустити сиротињу своју да гладује на једној, а он да гладује и јада на другој страни. Исту је казну дознаила правда жупанова.

Ми не би овако тешко ни осјетили тај бездушни поступак жупанов, да нису кратко вријеме прије тога обављени избори за земаљски сабор у Загребу. И ту је било чиновника, који су демонстративно показали, да су противници владе односно садањега владинога система. Ту су била два професора, њихов попа, па канда је и пристава било, који и ако нису демонстративно, а оно на фини начин окренули изборима леђа. Па какву су казну претрпела та господа? Они су остали на своме мјесту, њихов попа доби и потпору.

Да још једну стварну изнесемо, која ће посвједочити ово горе речено. Наш је жупан том приликом одбио и поздрављање на улици од грађана, који су по народном програму бирали.

Ми га питамо, како може, да се дружи са људима, који су ускратили глас заступнику Егерсдорферу, како може сваком приликом показивати њима своје поштовање? Како може толико шетати са уредником „Hrvata“ — уредником једнога провинцијалнога листића, који негира Србе, који још по школи А. Старчевића оштри сјекиру за „влашки накот“. Јесу ли то људи, који једноме жупану могу ма с којега гледишта правити друштво? (Нама није стало до пријатељства са г. жупаном Будисављевићем, јер ми смо га давно прозријели, и знамо шта му је принцип) Тај јадни листић налази заштите и код државног одвјетништва.

Још нешто!

Послије избора дођоше бомбе на нашу црквену општину. „Та се је замјерила влади“ (!?). Чиновници морадоше иступити из исте, као и из читаонице. Једном је нуђена и отштета — био је исти тајник — ако има случајно какову потпору од црквене општине за свој труд, дакле чисто Калајева посла!

Кад је прије кратка времена долазио у приморско мјестанце Б. бискуп сењски, онда су и православни Срби били језуитским начином позивани — овдје мислим Србе грађане, — да оду у Б., да дочекају бискупа. А има ли кога православнога Србина, који се не би сјећао, да је за доласка нашега владике и сам. „illustrissimus“ био отсутан. А да нису католици за ту свечаност били позвани, то је по све наравно, јер би се они тиме нашли увријеђени. Дакле с једне стране јадна влашад, а с друге Рим а наш је политички апарат „pästlicher als Papst selbst“.

Па да је ко други уз пресвјетла господина, него брат Србин?! Наш парох му је десна рука. Само један случај. Опет нам избори разсвијетлише нешто! Кад су црквени синови морали оставити мајку цркву и читаоницу „јер се је та општина замјерила влади“ онда је наравно, да и она два политичка чиновника, пошто су католици оставе туђу кућу, у којој су и онако тјеснокобно становали. Али дошао је и св. Сава. Ту треба позвати све. Опће је мнијење чланова било да не позову те чланове, који су иступили. То још није „Talionsprincip“, јер су могли, да су хтјели, 100 год. остати чланови. Али наш вјером Христовом у свему задојени парох Гено Илић устаде и тихим гласом рече: „По Богу браћо! Сјетите се Христових речи: Љуби и непријатеља свога и т. д. Па за што и како можемо у опће газити наук нашега спаса. Ја сам за то, да се та господа позову“.

Ово тумачити било би и смијешно!

Види се, где је зеко!

Кад би који странац слушао, како згодном приликом државни одвјетник г. У. Суботић, напада нашу сиротињу на главним расправама; тај би се морао запитати: „Збиља овдје морају двије касте постојати: једна владајућа, а друга servi“. Тако је на расправи ради грачачких (мјесто Грачац) немира био добар рећи старом православном свештенику, мирну свједоку који је једва чекао да као поштен грађанин изврши munus publicum „лажете“, знајући, да ће већином католичка публика бити задовољна с таким поступањем са „влашким“ попом.

Или н. пр. кад школски надзорник О., који некада похађао и пјевачко друштво и занимао се за наше прилике. (То некада није било давно, то је било, кад је он био пучки учитељ, а кад је жупановао код нас отворени и искрени М. Касумовић), да! Сад он неће да поздрављa народњаке госпићке. Та он бар није тако велико познат, да би морао одговарати вишој власти!

Ово су само бледе слике од онога што се догађа. Ја сам већ нервозан и сад ћу свршити.

Ја држим, да ова политика није ни паметна. Да ли је жупан добио налоге, да прогони нашу сиротињу ради избора, да окрене леђа онима, којима друго неможе учинити, да његова секта у јавности напада и обесчашћује па и попу у мантији, то ми не знамо. Та од куда ће јадна раја што дознати! Али нека знаде и жупан и наша влада у Загребу да су у овим чисто неутралним стварима закували гадан гулаш и за наше ствари опће нарави. Народу је дато размишљање. Народ види, да је он запостављан. Ми већ унапред можемо кондолирати владиној странци на губитку неколико мандата. Кад нам дира власт онђе, гдје је се бар директно не тиче, онда ћемо и ми тријезно, опрезно, у граници закона почети самостално радити, не ослањајући се на слатка обећања и непопуњујући владину странку у земаљском сабору у Загребу. „Мило за драго“, а безобзирце на то, требали смо ову идеју ширити од почетка, јер то захтева наш народни принцип.

Civis.

Политичке вести.

Аустро-Угарска. У среду пре подне отпочеле су у Пешти министарске конференције. Конференцији су присуствовали од угарске стране барон Банфи, др. Лукач, барон Даниел и др. Барањи, а од аустријске гроф Тун, др. Бернрајтер и др. Кајцл. На конференцији расправљало се а економском поравнању. Аустријски министри ручали су у угарском министарству председништва а после подне је продужено саветовања. „Народни Листи“ говорећи о конференцији у Пешти, тврде, да се не расправља тамо начелно питање већ о мериторној садржини поравнања. Гроф Тун одлучио је да до крајности брани економске интересе монархије. Исти лист побија вести, да ће се икинути језичне наредбе, као и оне о промени устава и изборног права. Бечки листови јављају да се гроф Тун одлучно противи захтеву угарске владе да се сазове аустријско царевинско веће. У случају ако буде приморан, да попусти и да се захтеву томе повинује, то ће царевинско веће имати само да изабере квотно изасланство.

Турска и Грчка. Бивши грчки министар председник Ралис посетио је султана и покренуо преговоре о томе, како би врло добро било и по једну и по другу државу, да се склопи турско-грчки савез. Султан му је на то одговорио ово: „Моја је најтоплија жеља да се учврсте пријатељски односаји између Грчке и Турске. И једном и другом народу одређено је још од настаријих времена да заједнички раде. С тога су моји претци увек потпомагали грчку народност. Њиховом примеру следујем и ја. Ја држим да сте разговарали са патријархом; он Вам је зацело рекао, да нема ни за шта да се потужи и да ја његова права поштујем сваком приликом. Рат се био изродио због жалосних несугласица. Али и Аустрија и Немачка су тек после крвавог рата ударили темељ савезу, који још и сад постоји. Надам се, да ћу својим држањем и својом предусретљивошћу довести до потпуног измирења међу обе народности, и држим, да ће ове моје речи код Њ. Велпчанства краља Грчке наћи одзива.“

Русија о Перзији. Није само у Азији Јерменска једина у којој владају нереди. По руским листовима стање у Перзији је врло јадно. Свему томе пак крива је Енглеска. Шах није кадар да стане тој покварености на пут, која се јако укоренила, јер је Енглеска од увек гледала да у Перзији као и свуда с подмићивањем осигура свој уплив и своје материјалне користи. Руски листови пишу како је већина, Перзијанаца толико покварена, да ће за сребрн комадић новца све продати. Сви званичници државне власти радо се дају подмитити, а нижи чиновници пљачкају народ немилице, при томе се још непрестано подгрева мржња против свега што је страно. Перзија иде, једном речи, на сусрет великом унутарњем преврату с тога мора Русија бити на опрезу — тако веле петроградске новине.

Шпанија и Америка. Ми смо већ једном нагласили, да ће преговори мира између Шпаније и Америке доста се отећи. По најновијим вестима све нове сметње искрсавају и сад већ не може бити говора о томе да ће се мир за кратко време склопити. Из Вашингтона јављају да ће североамериканска комисија ставити ове услове: 1. Америка ће задржати за себе острво Луцон. 2.) На филипинским острвима трговачка права америке биће изједначена са шпанским. 3.) Ниједно од острва не сме се уступити страним силама. 4. На свима острвима има се црква оделити од државе. Мак Кинли је одлучио, да од ових услова не попусти. Шпанија ће се свакако овоме противити, а изгледа да ће и Русија протестовати због острва Луцона. Исто тако ће дугу расправу повући за собом и питање о кубанским дуговима. Американци неће да их приме на себе, а Шпањолци су изјавили да им је немогуће да своје јадно финансијско стање оптерете још и тим дуговима.

Вести из места и са стране.

Управни одбор „Матице Српске“ држао је 12. (24.) августа о. г. своју седницу под председништвом А. Хаџића, председника друштвеног. Ова седница, која је подуже трајала, важна је била с тога, што су у њој коначно утврђени прорачуни за г. 1899 како о заједничким управним трошковима, тако и о фонду матичином и о осталим фондовима, који стоје под управом матичином. Принос појединих фондова на подмирење заједничких управних трошкова изнеће скоро 21% ако скупштина усвоји предлог, да се установи место архивара и регистратора, који ће вршити и дужности библиотекара са годишњом платом од 800 фор. а. вр. — Узет је на повољно знање извештај председника друштвеног о изасланству му у Б.

Стара Петровићка се маши у котарицу, извади једну румену јабуку показавши јој великом тугом.

— Бог вас помогао душо, издајте ми билету. даћу седамдесетпет новчића, и ову лепу румену јебуку приде Јелда је лепа, тако је румена баш, као ваши нежни образи.

Госпођица касирка се врло разљути, јер поново навуче завесу на провор

Сирота Петровићка наводнише оба ока, кад је то видела, извади и другу јабуку са тужним уздахом, рекавши нешто тихо о госпођичиној бездушности.

Влак звиждаше!

Јао мили боже сад се тек уплаши сирота стара жена Одмах ће бити овде влак, стаће толико само, докле се нагло неуспну путници онда ће јуриш — јуриш према пустари, где Божана станује, где Божана чека се великом радошћу мајку твоју.

Али мајка не може ићи, толико нема осамдесет новчића.

Још једном покуша погодбу. Закуца.

Госпођица развуче завесу угледавши жену, поново је хтеде навући, али виде сузе на набраном лицу старе Петровићке, две светле сузе доле се срозати. . .

Зато се ипак смилује.

— Требали вам карта мајко, за осамдесет новчића? Пожурите ньоме, јер ћете окаснити.

— Госпођице душо — рече стара Петровићка видите немам више новаца од седамдесетпет новчића; дајте ми по то, још ћу вам дати и ове две румене јабуке, само да унуку видим.

Па ипак је добро срце могла имати госпођица: даде јој карту за седамдесетпет новчића и за две румене јабуке.

Стара Петровићка пак пожури да седне у кола трећег разреда, и то још у најстражни ћошак ових и смешкаше се, смешкаше задовољно.

— Долазим већ Божана душо, долазим већ! Шапташе у себи.

Сада разгледаше своје сапутнике. Неколико ђака гимназиста ишло је кући на ускршњи одмор, ови су пушили, церекали се један на другог. Још је путовала и нека госпођа са малом плавом девојчицом у чијим рукама беше јабука, коју је огризала.

Али ова јабука није била така, као њена! Није била тако лепа румена, тако велика, тако истински лепа јабука. Као да беше нешто и поноса у смешкању њену када се маши у котарицу, да извади оне две лепе румене јабуке, које носи Божани. Тужно је извукла руку, сетила се, да је она те две јабуке дала госпођици касирки.

— Не носи ти мајка ништа Божано, не носи! — шапуташе, онда јој уста занемише а из очију кануше две сузе. Нагло утре са крајем од кицеље, како не би други уочили, али ко ће сузама заповедати.

Поново грунуше из оба ока.

Ђаци запеваше неку веселу песму а мала плавуша огризаше и даље јабуку. Петровићка пак, стара покри лице рукама, преви се на седиште са свим натраг и поче горко плакати.

Оплакивала је, оплакивала оне две лепе румене јабуке, којима би се Божана тако обрадовала.

Превео **Т Костић**

Пешту, да понуди решења на неке матичине ствари, које се налази у различнитих министарства, и да учини кораке ради опроста „Матице Српске“ од плаћања поштарине. — Узет је на знање извештај председникових, да је каса изненада сконтрована и да је нађена са свим у свом реду. — Упућен је фискал друштвени, да зготови нацрт основног писма а за змдужбину Томе Максимовића и жене му Ане из Уздина, и нацрт основног писма за задужбину Димитрија Коларовића и жене му Анастасије из Карловаца. — После дужег претреса прихваћен је предлог књижевног одељења, да се установи место за архивара, регистратора и библиотекара матичиног са годишњом платом од 800 фор., а да се та плата подмири из фонда за заједничке управне трошкове повишицом приноса појединих фондова, од којих ни један посебице, по свом одређењу и по свом стању, не може сносити тај издатак. — Према неким судским одлукама издана су упуства и благајници и главноме фискалу друштвеном. — Упућен је фискал друштвени, благајница и старатељ у погледу одржања обвезе закупника земље Симе Ђорђевића из Мола. — Према мишљењу фискала друштвеног одобрено је неким дужницима, да могу неке парцеле од своје заложене хипотеке бестеретно преписати. — Узет је на знање извештај председникових, да му по смислу пословног реда није поднесен никакав предлог за скупштину. — Издано је више зајмова на пупиларну сигурност. — Остали предмети тицали су се најамних рачунарских и административних послова.

Краља краља Александра? Мађарске новине доносе под овим насловом, да је „Одзив“ бугарски лист што излази у Софији, изнео против краља Александра гадну клевету, као да је он на брду Атосу у хиландарском манастиру украо најстарију ћирилску библију. Због тога је против уредника горе реченог листа подигнута тужба. Прва се расправа одгодила те је ових дана тек поново спроведена. Станко Иванов, уредник „Одзива“ осуђен је на три дана затвора и на сношење парничких трошкова. При крају додају мађарски листови, да су слушаоци, при прогласу осуде, викали против Србије и краља Александра. Српски листови нападају суд у Софији, што није спречио те демонстрације.

Позоришно друштво у Каменици. Како нам из Каменице јављају стигла је тамо позоришна дружина вредног Фотија Иличића и отпочела преставе.

Забава. Српско црквено певачко друштво у Винковци приређује уз суделовање гђце Габриеле Хорват, чланице хрватске опере у Загребу и госп. Жарка Савића, кр. дворског оперског певача дана 28. августа 1898. беседу са игранком у баштенским просторијама гостионе код „Цара Аустријанског“. На гласовиру ће пратити из благонаклоности п. н. г. Иван Тропш. I. Распоред: 1. М. Топаловић: „Ој облаци“, пева винковачко српско црквено певачко друштво. 2. а) Мајербер: „Калуђер“ б) Н. Николај: „Фалштафова бекријанка“ пева г. Ж. Савић. 3. Цée: „Кад сам био на твом гробу“, пева гђца Габриела Хорват. 4. С. С. Мокрањац: „Лем Едим“, пева г. Жарко Савић. 5. а) Ив. пл. Зајц: „Моја лађа“ б) Хартл: „Ој ружа мила“ пева гђца Габриела Хорват. 6. а) I. K. Löwe: „Die Uhr“ б) K. Hiel: „Das Herz am Rhein“ пева г. Жарко Савић. 7. а) Милиоти: „Una stella“ б) Ф. П. Тости: „Penso“ гђица Габриела Хорват. 8. С. С. Мокрањац: „Из моје домовине“, руковет III., пева винковачко срп. црвк. певачко друштво. 9. Томас: „Двопев из опере Миньон“, пева гђца Габриела Хорват. 10. „Шуман: „Die beiden Grenadiere“ С. С. Мокрањац: „Три јунака“ пева г. Жарко Савић. II. Игранка.

Забава. Добровољно певачко друштво у Иригу приређује беседу са игранком на велику Госпојину, 15. августа 1898. у просторијама г. ђоке Пуље. Чист приход намењен је за основање сталног певачког друштва: I. Део. 1. „Воскресеније“ пева меш. хор. 2. „Говор од председника приређивачког одбора.“ 3. „Жалопојка“ пева мешовити хор. 4. „Декламација.“ 5. „Страшљивац“ пева мешовити хор. 6. „Тријалог“ играју господа. 6. „Коло“ од Шистека пева меш. хор. II. Део игранка.

Учитељски кандидати и кандидаткиње, који до данас нису место добили, а немају изгледа ни да ће добити, ако су вољни служити на комуналним (опћим пучким) школама у краљевинама Хрватској и Славонији нека изволе своје молбе — које ће се састојати само из молбенице и сведочанства о учитељској способности — послати оној кр. жупанијској области, у којој желе место получити (Загреб, Осек, Земун и Вараждин). Плата је намесном учитељу 300 фор. ау. вредн. стан или ако овога у нарави нема, 60 фор. и огрев. Постану ли привремени, тада ће им плата бити: 350 фор. ау. вр. стан или ако га у нарави нема 100 фор. у име тога и огрев. Када постану дефинитивни платаће им бити 400 фор. ау. вр. и др. к томе иду петогодишњи доплатци од 50 фор. Тражити се могу они кандидати (кандидаткиње), који су оспособљени за учитеља (учитељицу) било на којој препарандији срп. или хрватског језика а у земљама Аустро-Угарске. **Х У.**

Керећи процес. Мађарском министру пољопривреде падне на памет, да све кере у Геделсу осуди на — смрт. С тога постави неколицину шицара, да конабе керове од њихове је пушке силан керећи род изгинуо. Али јаој и наопако! Међу погинулим керама нашло се и псето г. др. Лумницера професора на све училишту, коме по лепоти и науци у свом керећијем роду не беше равна. Из овога се изроди тај знаменити керећи процес, јер г. професор тужи г. министра за почињено убијство псеће и потражи одштету у своти од 550 фор. Овај ће се керећи процес кроз који дан држати пред будимпештанским судом, те мађарска публика са крајним нестрпљењем очекује исход овог знаменитог процеса.

Ужасне врућине. Париске новине јављају ду у Француској владају велике куће. Пре два дана срушило је одједаред осам особа погођени сунчаницом. Ратни министар, забранио је да се држе маневри и вежбе догод буду трајале те ужасне врућине.

Осветљива жена. Сељак Божа Пујић из Оролика живио је већ од дужег времена у завади са Наталијом Копчалић. Пре неколико дана попретио јој је, да ће је на мртво име истући, ако се не окане његове жене. Наталији се то дало на жао па му се и осветила. Када је Божа прошао поред Наталијене куће са врећом жита на леђи, осетио је да га је нешто уболо у ребра. Врећа му спадне са леђа а кад се окренуо виде пред собом Наталију са кључем, којим се слама чупа. Срећа његова што је кључ оклизнуо те га само са стране запарао. Појури Наталији да јој врати мило за драго, али на то истрчи њен муж са гвозденим вилама. Када га је Божа видео а он побегне, иначе би прошао још горе.

Разно.

Хумор једног уредника. Уредник једних енглеских новина, који се без сумње, као и све његове колеге, морао често патити са рђавим рукописима, препоручио је један пут у добром расположењу својим дописницима ово: Ако само можете писати чим другим, перо и мастило немојте употребљавати. Рукопис би могао бити случајно читак и јасан и тиме не би умео на се привући довољну пажњу уредника и слагача. Па ако већ морате употребити мастило и перо, а ви бар онда немојте узимати упијач; тај је већ давно из моде изашао. Ако начините „крмачу,“ а ви је лизните, јер ће тиме већи простор заузети и рашириће се у сразмерном обиму. Једном интелигентном слагачу ништа не може тако ласкати као то, кад мора да пронађе оних 10—20 речи које тиме нечитке постају. Ми сами смо их више пута посматрали, како се по читаво по сата муче, да така маста прочитају; а за то време грде и псују као матрози, што свакако доказује, да су добре воље. Даље је сасвим излишно употребљавати велика почетна слова, јер тако бар можемо по свом ћефу да мећемо интерпукцију, где ми хоћемо. Потпуно је непотребно научити се на читко писање, јер оно издаје увек плебеско порекло и даје човеку право да мисли, да сте какву јавну школу свршили. Рђав рукопис показује само женијалност. Многи писци су се само на тај начин прославили. Када пишете зажмурите и пишите, колико се може, нечиткије. На имена лица не треба пазити, јер сваки ваљан слагач зна име и презиме сваког могућег човека, жене и детета на целом свету; сасвим је доста, кад мислимо да смо пронашли почетна слова каквог имена; оно је истина да смо прошли пут место Станко Свирчевић штампали Славко Свињаревић, али то неће бунити ниједног иоле образованијег читаоца. Дакле још једанпут, немојте пазити на имена лица! Врло је добро писати са обе стране папира; па кад су обе исписане, а ви имате још неколико стотиница речи да напишете, препоручујемо вам, да то попреко преко исписаних редова учините, јер тога ради узимати још један нов лист без сумње је излишно. Ми смо у седмом небу, кад такав један рукопис добијемо; у такој прилици било би нам најмилије, кад би и самог писца ма на најкраће време међу шаке добавили. Ох како би била освета слатка! Мрки папир за паковање препоручујемо вам особито, да на њему пишете; а ако га немате, најбоље је, ако је у путу, да од какве плакате одерете потребан папир. Кад такав папир употребљавате, саветујемо вам, да пишете на оном месту, на ком је био за зид прелепљен. Када свршите чланак, пре него што га у уредништво пошаљете, носите га неколико дана са собом у џепу. А ако је још чланак оловком писан, онда се корист од овог система не може довољно оценити. Гледајте, да један или други лист изгубите; састављање раштрканих и не нумерисаних листова чини нам особиту радост.

Најновије вести.

Министарске конференције у Пешти нису у среду закључене, већ је јуче настављено даље саветовање. По себи се разуме, да престоничка штампа разнолико пише о току саветовања аустријских и угарских министара. Полузванични листови угарске владе износе, да Банфи и сад чврсто стоји на своме становишту, да се царински и трговински савез не може створити помоћу §. 14. а исто тако, да је искључен сваки провизоријум. Не буде ли аустријски парламенат за најкраће време сазван и удешен за рад, онда Угарској не преостаје ништа друго, него да на самосталној основи удеси своје ствари.

ИЗ НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ.

Трговина.

„Наука је истина.
Истина је горка ствар.“

О трговини писало се вазда, али о стварној трговини код нас Срба, није се писало. Под трговином разуме се — куп и продаја. Трговина је двојака: т. ј. производна и непроизводна. — Производна и корисна је она трговина — по народно благостање — која продаје своје сопствене производе. Непроизводна и некорисна ја она трговина — по народно благостање — која продаје туђе производе, таква врста трговине — с гледишта науке народне економије — неморална је, јер се оснива на пљачки туђега рада. О непроизводној трговини згодно се изражава чувени Ципријан он вели: „Кажи те ми име првога трговца и ја ћу вама рећи првога лопова.“

Непроизводна класа трговаца по разним новинама отрцала се доказујући: кроз шта и раштa пропада њина непроизводна трговина, али у главном не рекоше истину. Ми видимо да баш и Чивути пропадају на које се они позивају као „спремне“ „стручне“ и „веште“ трговце.

Наука је много што шта збрисала као непотребно — штогод је народ образованији све мање има не нужни тутора — па, тако ће наука збрисати и непроизводне трговце као штетне и непотребне чланове друштва. Доказ је јасан, да се већ познају произвађач и потрошач, а док се још боље упознају онда нема места посреднику — непроизводном трговцу.

Ми видимо да данас образован занатлија набавља себи робу директно од индустријалца — фабриканта. За таквог занатлију постаје непотребан непроизводни трговац — гросиста посредник. Такав образован занатлија кад изради робу и продаје као свој властити производ потрошачу тај тек постаје онда уједно прави производни трговац и с гледишта народне економије користан члан друштва човечијег. Али на жалост, ми за сад имамо врло мален број таквих образовани занатлија који са својим властитим производима постају прави производни трговци т. ј. који продају свој властити производ потрошачу.“

„Народна економија“ (наука о народном благостању) вели јасно: „Сваки онај рад је неморалан који се састоји користовањем на пљачки туђега рада т. ј. на добит.“ Дакле, наука јасно вели; да непроизводним трговцима нема места у друштву човечанском као непотребним и штетним члановима друштва јер они као посредници опљачкају и произвађача и потрошача.

Продрели наука у масу народа смрт непроизводним трговцима тада је неизбежна.

Зато браћо Срби учите производни рад па ће те бити пред науком одкористи свима и свакоме, у том случају постаћете и прави хришћани т. ј. биће вам пред очима сви људи једнаки, неће те тада видети благородне, велеможне екселенције и т. д. него ће те видети само људе и људство корисне и некорисне чланове друштва човечијег. Наука је права хришћанска једнакост и братство.

Ми држимо да смо с оснивањем „Земљорадничких задруга“ на по пута, јер са оснивањем истих задруга треба да стоје у тесној вези и „Потрошачке задруге“ које би нашим ратарима набављале најнужније дневне намирице, у том само случају спасли би народ од крштене и некрштене ћивтарије који наш народ морално и материјално упропашћују.

Митровица, 25. јуна. 1898.

Лаза М. Михајловић.

Званичне забелешке будимпештанске берзе

12. (24.) августа 1898.

Пшеница банатска, стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 81, цене од 100 килограма од 8 ф. 80 н. до 9 ф. 35 нов.; потиска стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 81 цена од 100 килограма од — ф. — н. до — ф. — н.; нова од 9 ф. — н. до 9 ф. 55 н. пештанска, стара, каквоћа по хект. од 75 до 81, цена од 100 килгр. од — ф — н. до — ф. — нов. нова од 8 ф. 95 н. до 9 ф. 50 н.; бачка, стара квк. по хкл. од 75 до 81, цена од 100 кгр. од — ф. — н до — ф. — н. нова од 9 ф. — н. до 9 ф. 55 н.

Раж, нова, прве врсте, каквоћа по хектолитру од 70 до 72, цена од 100 кг. од 7 ф. 15 н. до 7 ф. 05 н.: друге врсте, каквоћа по хектолитру од 70 од 72 цена од 100 кг. од 6 ф. 95 н. до 7 ф. — нв.

Јечам, нови, за пићу, каквоћа по хкл. од 60 до 62. цена од 100 кгр. од 5 ф. 65 н. до 6 фр. — нов.; за пецриво, квк. по хл. од 62 до 64, цена 6 фор. 50 н. до 7 ф 20 н.; за пиваре, каквоћа по хектолитру од 64 до 66, нова 7 ф. 50 н. до 8 ф. 50 н.

Зоб нова, каквоћа по хектолитру од 39 до 41 цена од 100 кгр. од 5 ф. 70 н. до 6 ф. — нов.

Кукуруз стари, банатски, квк. по хл, од — до —, цена од 100 кгр. од 5 ф. 40 н. до 5 фор. 45 н. ф стали, каквоћа по хкл. од — до —, цена од 5 ф. 35 н. до 5 ф. 40 н

Репица, каквоћа по хектолитру цена од 100 кгр. од 13 ф. — н. до 13 ф. 25 н.

Проја, каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од — ф. — н. до — ф. — н.

Маст, 100 кгр. 64 ф. 50 н. до 65 ф. — н.

Сланина, 100 кгр. 59 ф. — н.; сушена 64 ф. — н.

Шљиве, босанске 100 кгр. од 10 фр. 25 н. до 7 фор. 25 н.; славонске 100 кгр. — ф. — н. до — ф. — н.

За пренос робе на лађама плаћа се до Будимпеште од 100 килограма по Дунаву: од Панчева од 21 нов. до 23 нов. од Новог Сада од 18 нов. до 20 н. од Бездана од 13 н. до 14 н; по Тиси: од Сегедина од 22 н. до 24 н. од Сенте од 21 н. до 23 н. од Титела од 19 н. до 22 н.; по Сави: од Митровице од — н. до — н.; по Бегеју: од Темишвара од 31 н. до 33 н. од Вел. Бечкерека од 21 н. до 23 нов.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи

12. (24.) августа 1898.

Дукати	5 ф. 66 н.
Наполеондори (20 франака)	9 ф. 52 н.
Угарска златна рента	120 ф. 85 н.
Угарска крунска рента	90 ф. — н.
Аустријска златна рента	121 ф. 50 н.
Немачке државне марке (од 100 мар.)	58 ф. 80 н.

Преглед трговине у прошлој недељи.

Петролеј: фијуманско-амерички петролеј 21 ф. 50 н. фијуманско-руски петролеј 17 ф. 50 н., салонски, оршавски петролеј 16 ф. — н., кронштатски петролеј 14 ф. 50 н., све од 100 кил. нето са 20 проц. таре са бурадима, царина се узима у Будимпешти; угарски петролеј са три крста 17 ф. 75 н., са два крста — ф. — н. нето од 100 кил., нето тара инклузиве Барел аб Будимпешта.

Шећер: Прва врста 37 ф. — н., шећер на коцке 38 ф. — н., лошији 36 ф. — н. франко у Будимпешти. Све од 100 кил.

Вуна: летња 64—65 ф., боља роба 90—93 ф., зимска 90—93 ф., бела летња — — — ф., лошија бачка 85—90 ф., бачка без мане — — — ф., цигаја 86—90 фор. Све од 100 клгр.

Трговина.

НОВИ САД, 13. августа. Пшеница прве каквоће фор. 8·40—— н. Пшеница средња ф. 8·10 до 20 н. Пшеница лакша роба ф. 8 ——— н. Наполица фор. 7 10—20 н. Јечам нови ф. 5·——— Зоб 5 ф. 10—— н. Кукуруз у зрну ф. 4·70 до 80 н. Маст 70 фор. Сланина сува 70 фор. дебела пањена 70 фор Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки 51—52 нов.
„ средњи . . 50—— нов.
„ лаки . . . 44—48 нов.
Све од 1 килограма.
Теоци . 28—30—— нов. по клгр.
Јагњци 7—14 фор. по пару.
Овци . ——— фор. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

12. августа било је . . . . . 2·56 мет.
13. августа било је . . . . . 2·36 мет.

*

Врашно, 19. авг. по нов. кал. Фино брашно: Нумера 0 — 16 ф. 40 н.; — 1. — 16 ф. — н. 2. — 15 ф. 40.; 3. — 14 ф. 40 н.; брашно за лебац: Нумера 4. — 13 ф. 80 н.; 5. — 13 ф. 40 н. — 6. 12 ф. 60 н.; — 6а. — фор. — н.; — 7. 10 ф 40 н. брашно несејано: I. — 10 фор. 40 н.; II. — 10 ф. — н. мекиње: 4 ф. 40 н.; грис прве и друге врсте, 17 фор. — н.; треће врсте: 16 ф. 40 н. Све од 100 килограма. Цене су парног млина Валтазара Фајта у Новом Саду.

*

БЕЧ, 23. августа п. рим. (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 7797 к., дошло је 3494 ком. млађе врсте, 4127 комада угојених мађ. соја. — Свега 7621 комада дотерано.

Трговина је била трома.

Продало се:
Прима роба 51—52 н. изнимно 53 н.
Средња „ 48—50 н.
Сремска „ 50—51 н.
Назимад „ 46—54 н.
Цена је сланини 57—— ф.
„ „ масти 60—— ф. Све од 100 кгр.

Вашар рогате марве.

На јучерашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 5350 комада, од којих беше 3297 угојених и 1558 ком. мршавих.

Трговина је била живља.

Немачке прима	— — —	41—42 нов.
Слабије	— — — — —	37—40 „
Мађарске прима	— — —	36—38 „
Средње	— — — — —	29—32 „
Бикови немачки прима	—	32—36 „
Бикови немачки слабији	—	28—31 „

од 100 килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Дао сам у штампу роман под насловом:

„ТРУЛЕЖ.“

У том се роману цртају прилике и догађаји из нашег народног живота а из најновијег доба.

Књига ће изнети бар 15 штампаних табака осмине и цена јој је 1 фор. у претплати. Дуђанска цена биће повишена према величини књиге.

Књига ће бити готова кроз месец дана, а претплата и имена предбројника шаљу се потписаном у Нови Сад.

У Новом Саду 10. августа 1898.

Јаша Томић.

ОГЛАСИ.

У БЕОГРАДУ НА ИСТОЧНОМ ВРАЧАРУ
У МЕСТУ ЗВАНОМ „ЧУБУРИ“.

Продајем сво моје имање услед самоће и слабости, на овом постоји парни млин, са три пара каменова, добром парном машином од 20 коњских снага, алб-стабила, добрим казаном, све ново и у добром стању од најбоље конструкције. Млин има добар рад царске мељаве. У овом имању постоји јак извор живе воде, која вазда кроз исто протиче.

Обори зидани и патосани са зиданим шупама, црепом покривено, у којима се 400 ком. свиња угојити може, кроз који жива вода протиче. Амбари за храну, штале за коње, зидане штале за марву, стан за млађе, кућа зидана са три оделења, два подрума. Млинска и машинска зграда, зидано све од тврдог материјала.

Лепо уређена велика башта, ограђена виноградом и засађена благородним воћкама и подигнута на род. Пашњак и чајира детелином усејана.

Све ово моје имање, вољан сам због болести одмах продати са умереном ценом и врло повољним условима за купца. На имању има терета (дуга) Управе фондова од 18.000 дин. које купац не мора полагати, већ интерес с отплатом за 20 г. исплатити.

Имање ово, пошто је до саме вароши, има ускоро врло срећну будућност. Око истог ко хоће и треба, може још доста земље накуповати од разних лица са врло умереном ценом.

Ко је вољан купити, нека се мени лично на истом имању обрати и све у раду и роду види.

Јов. С. Ђуковић,
1—1 419 из Београда на „Чубури“.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
БРАЋЕ ТЕРЗИН
У ВЕЛ. БЕЧКЕРЕКУ

потребује два млађа солидна помоћника веште продавце. Нужно је знање немачког и мађарског језика Ступање одма или 1. септембра.
422 1—2

Оглас дражбе.

На основу решења црк. одбора у Кању, те одобрењем сл. епарх. администст. одбора бачког од 28. јула (9. августа) бр. А. О. 1264/430 ex 1898 год. расписује се дражба на мањак ради направке четир шалукатре од дрвета на црквеном торњу и осталих оправака на св. цркви и осталим црквено општинским зградама.

Радња за столарски посао процењена је на 226 фор. а за зидарски посао 10 фор.

Дражба ће се одржати 23. августа (4. септембра) 1898. у 2 сата после подне.

Предрачун и услови за речену радњу могу се до одређене дражбе сваки дан у општинском звању прегледати.

Из седнице црк. одбора држане у Кању 12. (24.) августа 1898. год.

Божидар Лазић 420 2—3 Ђока Милетић
перовођа. председник.

За моју шпецерајску и памучарску радњу потребујем два спомоћника, који говоре српски, немачки и мађарски. **Продаји памукавични имају првенство.**

Стеван П. Крецул
2—3 416 у Земуну.

МАЛИ ОГЛАСИ.

СРПКИЊА

девојка весселе нарави од 19 година, ваљана и честита, одликована из закладе добротвора с миразом од хиљаду форината, треба да се уда за Србина. Ваљан ђувегија може срећу получити.

Писмене понуде с ликом као и савесним означењем сталежа и стања ваља управити на администрацију овога листа под **1000**. 3—3 415

Трговачки помоћник модно-мануфактурној и галантеријској струци вешт, тражи место у већој вароши. Ступити може 1. септембра или касније. За адресу упитати код администрације овога листа уз прикључење поштанске марке од 10 новч. 418 2—2

У једној доброј и ваљано кући могле би 8—10 ученица више девојачке школе стан и све препитање уз негу и надзор добити, у ком случају би се постарало и за учитељицу немачког и мађарског језика, која би децу даље у тим језицима усавршавала. Такођер стајао би и гласовир на расположењу ради вежбања. — За адресу упитати код администрације „Заставе“ уз прикључење пошт. марке од 10 нов, 421 1—2

Риболов под закуп.

Долепотписани издајем од 1. јануара 1899. на једну или више година **дунавски риболов**, тако звани Хомољички залив бр. 13. и Брестовачки бр. 14., који се риболов простире преко Хомољичког, Брестовачког, Ђурђевачког и Ивановског хатара под закуп евентуално **продајем га и вечито.**

Ближа извешћа код власника реченог риболова **Вељка Ђорђевића-Нанчића**
3 3 363 у Вршцу.

ОБЈАВА.

Доле потписани закупио сам у тителском хатару бару Бело блато и тамо у велико ловим рибу, које у изобиљу има, што стављам до знања свима онима, који би хтели рибе купити.

Васа Продановић-Баба,
3—3 407 у Тителу.

ТРГОВИНА ГВОЖЂАРСКЕ РОБЕ
СТЕВАНА А. ГРГУРОВА
У ВУКОВАРУ

потребује једног вештог помоћника који говори српски, немачки и мађарски. Ступање 1.—15. **септембра о. г.** и једног практиканта или шегрта из добре куће, који је свршио више школа. Ступити може одма. 3—3 397

НОВЕ ПОШТАРСКЕ ДОПИСНИЦЕ

СА ЛИКОВИМА ЗНАМЕНИТИХ СРБА И СРПКИЊА
и изгледима места и предела.

Као што је у других народа обичај да се и на дописне карте мећу знаменита лица, места, предела и споменика, тако су и у нашем издању изашле

дописне карте

са нашим српским знаменитим личностима, а имамо их и са изгледом српских вароша и предела — које се могу употребити и поштом шиљати из свију крајева, јер су им натписи тако удешени

„Поздрав Србину“

„ПОЗДРАВ СРПКИЊИ“

„Поздрав из Српства“

„Поздрав Србадији“

До сада су ове дописне карте изашле са овим лицима:

Краљ Александар.
Краљица Наталија.
Кнез Никола.
Кнегиња Милена.
Др. Светозар Милетић.
Др. Михаило Полит-Десанчић.
Др. Змај-Јован Јовановић.
Никола Пашић.
Георгије Бранковић.
Вук Стеф. Караџић.
Бранко Радичевић и вила.
Димитрије Ружић.
Српкиња девојка из Србије
Нови Сад—Петроварадин.
А још ће изићи и друге разне.

ЦЕНА ЈЕ СВАКОЈ ДОПИСНОЈ КАРТИ

новчића **3** новчића

НОВИ САД, јуна 1898.

367 3—3 **Браћа М. Поповићи.**

СВЕТСКИ ПАТЕНТ
ХИГЕНСКЕ АСБЕСТ-ПОЛОГОМ СТОПАЛЕ.

Нов проналазак, који је као проналазак дугогодишњих покушаја и великих напора познат један од најважнијих органа ногу стално здравом да одржи, нема транспирације, нема жуљева, нема тврдине, нема промрзе, нема испаравања, нема знојења више, увек одбрањено од хладноће и влаге, после кратке употребе олакшање у ходу код онога, који снабде своје ципеле са др. Хеђеша патент-асбест-полог-стопалом.

Цена по пару 1 фор. 20 новч., за децу 60 нов. у коликој се мери овај полог употребљује, најбољи је доказ што је ц. и к. заједничка и кр. ул. домобранска војска 21.900 пари наручила, које је већ одпослато.

Пошиљка само са поузећем. Проспекте захвале и разјашњења бесплатно. Општа абсентне робе фабрика Будим-Пешта VI. Szív-utcza 18.

Препродавцима уобичајени рабат. 148 20—50

На продају једино место у **Новом Саду** код **Кертес Мор-а** Mödlinger Schuhfabrik.

НИКОЛЕ КАПАМАЏИЈЕ
ТРГОВАЧКА ШКОЛА
и
ПАНСИОНАТ
У БЕЧУ.

(Адреса: **N. Kapamadžija, Wien VI. Mariahilf, Millergasse 43.**)

Циљ је ове школе, да младиће, који немачки знају, обично за 2 године у трговачким наукама тако обучи и усаврши, да буду способни у сваком трговачком или фабричком комптоару, у банкама или новчаним заводима ваљано радити. Они ђаци пак, који без икаквог знања немачког језика у школу ступе, морају прво немачки научити, па онда тек могу бити редовни ђаци

За зрелије младиће са добром школском припремом и знањем немачког језика постоји једногодишњи стручни курс (Einjähriger Fachcurs), у ком се горепоменута циљ за 10 месеци може постићи

Срби ђаци имају осим редовних предавања (која су чисто на немачком језику) и засебну наставу, где свестрано и темељно уче немачки језик и по нешто од других предмета, које на српском, које на немачком језику.

Школарина износи (осим 2 фор. уписнине) 100 фор. а. вр. годишње, а може се и полугодишње напред платити.

Књиге стају од прилике 10 фор.

У свези са школом и у истом здању постоји и новоуређени

ПАНСИОНАТ

где су ђаци не само у брижљивој нези и под строгим надзором добро смештени, него и засебну поуку како у немачком језику, тако и у осталим трговачким наукама добивају.

„Како је место у пансионату ограничено, а више од половине места већ сад допуњено, то се могу нове пријаве само онда осигурати, ако се што пре учине и прва рата пансионатске своте по програму одмах уплати.“

На жељу родитеља смешта директор ђаке и у приватним кућама на стан и кост.

Школа почиње 4. (16) септембра. 7—9 361

Програми се шаљу на захтевање бесплатно.

ПОШТОВАНОМ ГРАЂАНСТВУ У МЕСТУ И ОКОЛИНИ!

Част ми је до повољног знања ставити, да сам од г. Бошка Стакића филијалу постојећу у кисачкој улици број 33. **прекупио**, те ћу је даље под својим именом:

АНДРИЈА ЖАРКОВИЋ
КОД „ЛЕПЕ БОСТАНЦИНИЦЕ“

водити. — Извештавајући о томе поштовано грађанство, слободан сам уједно нагласити, да ће ми радња бити свагда довољно са свежом и разноврсном — у шпецерајску струку спадајућом робом снабдевена, осим тога са најбољим

СОМБОРСКИМ БРАШНОМ

паспаља, мекиња, кукуруза, зоби, јечма, кукурузне и јечмене прекрупе, пасуља жута и бела и т. д. биће у стању поштовану досадању као и будућу муштерију ма у ком погледу, како са мањом тако и са већом количином робе најсолидније брзо и тачно са најнижим ценама послужити. Са молбом очекујући од поштованог грађанства из места и околине обилатог поверења остајем

У Новоме Саду, августа 1898.

С одличним поштовањем:
Андрија Жарковић,
2 2 413 кисачка улица код „Лепе бостанцинице“.

РАСПРОДАЈА.

Усљед дизања дућанске кирије принуђен сам моје целокупно **сложиште златног и сребрног еспапа и драгог камења**

сваком прихватном ценом
РАСПРОДАТИ.

АДОЛФ ЕКФЕЛД
НОВИ САД, ГЛАВНА УЛИЦА
број 13. број
у кући браће М. Поповића.

5—20 400

Један нов бисикл може се код мене јефтино купити.

Одговорни уредник Константин Брадваровић.

Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.